

DEKLARACIJA O PRAVU NA RAZVOJ

usvojena i proglašena na 41. zasjedanju Opće skupštine Ujedinjenih naroda, 4. prosinca 1986. godine
(rezolucija br. 41/128)

Opća skupština,

imajući na umu ciljeve i načela Povelje Ujedinjenih naroda glede postizanja međunarodne suradnje u rješavanju međunarodnih problema gospodarske, socijalne, kulturne ili humanitarne naravi te u promicanju i poticanju poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda za sve, bez razlika glede rase, spola, jezika ili vjere;

priznajući da je razvoj sveobuhvatan gospodarski, društveni, kulturni i politički proces usmjeren na unaprjeđenje dobrobiti cjelokupnog stanovništva i svih pojedinaca temeljem njihova aktivnog, slobodnog i smislenog sudjelovanja u razvoju i pravednoj raspodjeli rezultata koji iz toga proizlaze;

smatrajući da prema odredbama Opće deklaracije o ljudskim pravima svatko ima pravo na društveni i međunarodni poredak u kojemu će prava i slobode priznate tom deklaracijom biti potpuno ostvareni;

podsjecajući na odredbe Međunarodnog pakta o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima i Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima;

podsjecajući nadalje na važeće sporazume, konvencije, rezolucije, preporuke i druge instrumente Ujedinjenih naroda i njihovih specijaliziranih ustanova koji se tiču cjelovitog razvoja ljudskog bića, gospodarskog i društvenog napretka te razvoja svih naroda, uključujući i one instrumente koji se odnose na dekolonizaciju, sprječavanje diskriminacije, poštivanje i priznanje ljudskih prava i temeljnih sloboda, održanje međunarodnog mira i sigurnosti te daljnje promicanja prijateljskih odnosa i suradnje među državama u skladu s Poveljom Ujedinjenih naroda;

podsjecajući na pravo narodâ na samoodređenje prema kojemu oni imaju pravo slobodno određivati svoj politički status i osiguravati svoj gospodarski, društveni i kulturni razvoj;

podsjecajući nadalje na pravo naroda na ostvarivanje punog i trajnog suvereniteta nad svim svojim prirodnim bogatstvima i izvorima sukladno odredbama oba međunarodna pakta o ljudskim pravima;

svjesna odgovornosti država pod Poveljom Ujedinjenih naroda, za promicanje općeg poštivanja i priznavanja ljudskih prava i temeljnih sloboda svih ljudi bez razlike glede rase, boje kože, spola, jezika, vjere, političkog i drugog uvjerenja, nacionalne pripadnosti, imovine, rođenja, ili neke druge okolnosti;

smatrajući da bi suzbijanje masovnih i grubih povreda ljudskih prava naroda i pojedinaca, do kojih dolazi pod utjecajem okolnosti kao što su kolonijalizam, neokolonijalizam, apartheid, svi oblici rasizma i rasne diskriminacije, strana dominacija i osvajanje, agresija i ugrožavanje nacionalnog suvereniteta, državne cjelovitosti i teritorijalnog jedinstva, kao i prijetnje ratom, pridonijelo uspostavi okolnosti koje povoljno utječu na razvoj većeg dijela čovječanstva;

zabrinuta zbog postojanja ozbiljnih prepreka razvoju, kao i potpunom ispunjenju ljudskih bića i naroda, kao što su, *inter alia*, povrede građanskih, političkih, gospodarskih, socijalnih i kulturnih prava te, s tim u svezi, smatrajući da su sva ljudska prava i temeljne slobode nedjeljivi i međusobno ovisni i da, u cilju promicanja razvoja, jednaku i žurnu pozornost treba posvetiti primjeni, promicanju i zaštiti građanskih, političkih, gospodarskih, socijalnih i kulturnih prava te da, u skladu s tim, promicanje, poštivanje i uživanje nekih ljudskih prava i temeljnih sloboda ne može opravdati povrede ostalih čovjekovih prava i temeljnih sloboda;

smatrajući da su međunarodni mir i sigurnost bitni uvjeti za ostvarivanje prava na razvoj;

ponovno potvrđujući da su razoružanje i napredak tijesno povezani i da bi napredak u razoružanja znatno ubrzao razvoj, i da bi sredstva koja se oslobode razoružanjem trebala namijeniti gospodarskom i društvenom razvoju i dobrobiti svih narodâ, napose onih u zemljama u razvoju;

priznajući da je čovjek središnji subjekt razvojnog procesa i da razvojna politika treba čovjeka pojedinca učiniti glavnim sudionikom i korisnikom razvoja;

priznajući da država ima prvenstvenu odgovornost za stvaranje uvjeta koji pogoduju razvoju narodâ i pojedinaca;

svjesna da naponi za promicanjem i zaštitom ljudskih prava na međunarodnoj razini trebaju biti praćeni naporima za uspostavljanjem novog međunarodnog gospodarskog poretka;

potvrđujući da je pravo na razvoj neotuđivo ljudsko pravo i da su jednake mogućnosti za razvoj povlastica i narodâ i pojedinaca koji čine narode,

proglašava ovu *Deklaraciju o pravu na razvoj*:

Članak 1.

1. Pravo na razvoj je neotuđivo ljudsko pravo temeljem kojega svaki čovjek i svi narodi stječu pravo sudjelovanja, poticanja i korištenja rezultata gospodarskog, društvenog, kulturnog i političkog razvoja u kojemu se u punoj mjeri mogu ostvariti sva ljudska prava i temeljne slobode.

2. Ljudsko pravo na razvoj također podrazumijeva puno ostvarenje prava narodâ na samoodređenje što, pod odgovarajućim odredbama oba međunarodna pakta o ljudskim pravima, uključuje primjenu neotuđivog prava narodâ na puni suverenitet nad svim svojim prirodnim bogatstvima i resursima.

Članak 2.

1. Čovjek je središnji subjekt razvoja i treba biti aktivan sudionik i korisnik prava na razvoj.

2. Sva ljudska bića su pojedinačno i kolektivno odgovorna za razvoj, što podrazumijeva potrebu za punim poštivanjem njihovih ljudskih prava i temeljnih sloboda, kao i dužnosti prema onoj zajednici u kojoj je jedino moguće osigurati

slobodan i cjelovit razvoj ljudskog bića, zbog čega treba promicati i štititi odgovarajući politički, društveni i gospodarski razvojni poredak.

3. Države imaju pravo i dužnost odrediti odgovarajuće razvojne politike usmjerene na stalno unaprjeđenje dobrobiti cjelokupnog stanovništva i svih pojedinaca na temelju njihova aktivnog, slobodnog i smislenog sudjelovanja u razvoju i u pravednoj raspodjeli rezultata koji iz tog razvoja proizlaze.

Članak 3.

1. Države imaju prvenstvenu odgovornost za stvaranje unutarnjih i međunarodnih uvjeta koji pogoduju ostvarenju prava na razvoj.

2. Ostvarenje prava na razvoj zahtjeva puno poštivanje načela međunarodnog prava o prijateljskim odnosima i suradnji između država u skladu s Poveljom Ujedinjenih naroda.

3. Države su dužne međusobno surađivati kako bi osigurale razvoj i uklonile prepreke razvoju. Države trebaju ispunjavati svoja prava i dužnosti na način kojim se promiče novi međunarodni gospodarski poredak temeljen na suverenoj jednakosti, neovisnosti, uzajamnom interesu i suradnji među državama, i kojim se potiče priznanje i ostvarenje ljudskih prava.

Članak 4.

1. Države su dužne poduzeti mjere, pojedinačno i kolektivno, za određivanje međunarodne razvojne politike kako bi se olakšalo puno ostvarenje prava na razvoj.

2. Zahtjeva se trajna potpora promicanju bržeg razvoja zemalja u razvoju. Djelotvorna međunarodna suradnja je, kao nadopuna naporima država u razvoju, nezamjenjiva u osiguranju odgovarajućih sredstava i uvjeta koji su tim zemljama potrebni za poticanje njihova cjelokupnog razvoja.

Članak 5.

Države moraju poduzeti odlučne korake kako bi se uklonila masovna i gruba kršenja ljudskih prava narodâ i ljudskih bića, koja su pod utjecajem okolnosti kao što su apartheid, svi oblici rasizma i rasne diskriminacije, kolonijalizam, strana dominacija i osvajanje, agresija, strano miješanje i ugrožavanje nacionalnog suvereniteta, državne cjelovitosti i teritorijalnog jedinstva, prijetnje ratom i odbijanja priznanja temeljnih prava narodâ na samoodređenje.

Članak 6.

1. Sve države trebaju surađivati u cilju promicanja, poticanja i jačanja općeg poštivanja i ostvarivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda svih, bez razlika glede rase, spola, jezika i vjere.

2. Sva su ljudska prava i temeljne slobode nedjeljivi i međusobno ovisni; jednaku pozornost treba pokloniti i poduzeti neodgodive mjere za primjenu, promicanje i zaštitu građanskih, političkih, gospodarskih, socijalnih i kulturnih prava.

3. Države trebaju poduzeti mjere za uklanjanje prepreka razvoju koje su posljedica neuspjeha u priznanju građanskih i političkih, kao i gospodarskih, socijalnih i kulturnih prava.

Članak 7.

Sve države trebaju promicati uspostavu, održanje i jačanje međunarodnog mira i sigurnosti i u tom cilju poduzeti sve što je u njihovoj moći kako bi se postiglo opće i potpuno razoružanje pod djelotvornim međunarodnim nadzorom, ali i osiguralo da resursi koji se oslobode djelotvornim mjerama razoružanja, budu upotrijebljeni za sveobuhvatan razvoj, napose zemalja u razvoju.

Članak 8.

1. Države na nacionalnoj razini trebaju poduzeti sve potrebne mjere kako bi ostvarile pravo na razvoj i, *inter alia*, svima osigurale jednak pristup najvažnijim resursima, odgoju i obrazovanju, zdravstvenim uslugama, hrani, stanovanju, zaposlenju i pravednoj raspodjeli dohotka. Potrebno je poduzeti djelotvorne mjere kako bi se osiguralo da žene imaju aktivnu ulogu u procesu razvoja. Potrebno je provesti odgovarajuće gospodarske i socijalne reforme kako bi se uklonili svi oblici društvene nepravde.

2. Države trebaju poticati masovno sudjelovanje u svim područjima, kao važan čimbenik razvoja i punog ostvarenja svih ljudskih prava.

Članak 9.

1. Svi aspekti prava na razvoj utvrđeni u ovoj Deklaraciji su nedjeljivi i međusobno ovisni, pa se svaki od njih treba razmatrati u sklopu cjeline.

2. Ništa se u ovoj Deklaraciji ne smije tumačiti tako da osporava svrhu i načela Ujedinjenih naroda ili da podrazumijeva pravo neke države, grupe ili pojedinca da poduzmu bilo koju akciju ili izvrše bilo koji čin kojim bi se povrijedila prava priznata u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima i međunarodnim paktovima o ljudskim pravima.

Članak 10.

Treba poduzeti mjere kako bi se osigurala puna primjena i postupno jačanje prava na razvoj, uključujući izradu, usvajanje i primjenu političkih, zakonodavnih i drugih mjera na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Prevela: Davorka Zmijarević